

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr H. A. v. Andel, Solo; Dr R. E. v. Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr F. A. den Boeft, Rotterdam; Dr E. T. v. d. Born, Heemstede; Mr A. Bouman, Rotterdam; Ir B. ter Brugge, Almelo; Dr K. J. Cremer, Kampen; Mevr. W. Cremer-de Vries, Kampen; Dr R. J. Dam, Kampen; Dr A. C. Drogen-dijk, Dordrecht; Dr D. v. Dijk, Groningen; Drs D. J. Galle, Kampen; Mevr. G. Gilhuis-Smitskamp, Mijdrecht; Dr J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr J. v. Herksen, Ermelo; Dr B. Holwerda, Amersfoort; A. Janse, Biggkerke; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr J. v. d. Linden, Zeist; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs Joh. Luijkenaar Francken, Rotterdam; Mevr. J. M. Th. Luijkenaar Francken-Schreuder, Rotterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr H. Mulder, Deventer; Dr A. Ringnalda, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr R. Schippers, Wanswerd; Dr J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs H. Smilde, Groningen; Drs H. Smitskamp, 's-Gravenhage; Dr N. Streefkerk, Wolvega; Dr Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia Pa.; Dr C. Veenhof, Haarlem; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollen-hoven, Amsterdam; Dr M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Dr D. K. Wielenga, Capelle a. d. IJssel; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58. — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f2.50 per haljaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius, VII. — Uit de Schrift: Het apostolisch programma. (Hand. 1: 22b.) — Kerkelijk leven: Gereformeerde Prediking en heilsgeschiedenis. Jaarboek Geref. Kerken Indië. — Even parkeerden: De twaalf werkdagen. — Litteratuur en kunst: Eusebiusisme in de Trilogie van Gulbranssen, II. — Uit de historie: Dr A. Kuyper Sr. over de bevoegdheid der meerdere vergaderingen, II. — Het boek van de week: Christendom en sociale praktijk. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerkenieuws.

HOOFDARTIKEL

Het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen volgens Voetius.

VII.

Er is dus bij Voetius wat het kerkrechtelijke aangaat, tweeërlei lijn op te merken en te onderscheiden. De eerste is die der beginselen, volgens welke het wezen der kerkelijke verhoudingen wordt aangegeven, en gezegd, hoe het naar den Woorde Gods en den aard der kerken en van hare ambten staat met hare onderlinge verbinding en werkzaamheid. De andere is die van zekere theoretische verklaring of rechtvaardiging van bepaalde praktijken, waarbij niet uit de principia geredeneerd, maar op de nuttigheid gewezen wordt, „melius esse“, of een zeker recht geconstrueerd wordt, dat door aaneenschluiting of vereeniging zou ontstaan, of van ontleening en delegatie gesproken wordt, die hier niet kunnen bestaan, of eene hier evenmin mogelijke cumulatievoorstelling wordt gegeven.

Deze twee lijnen loopen niet parallel, zoodat men ze beide tegelijk zou kunnen volgen en vasthouden. Zij snijden elkaar. En zoo moet men of de richting van de eene gaan, of die van de andere: die van het wezenlijk Gereformeerde kerkrecht, of die van heerschappij, opperbestuur, hiërarchie.

Volgens de beginselen, door Voetius gesteld en ontwikkeld, zijn de plaatselijke of particuliere kerken aan elkander in wezen gelijk, staat de eene niet in machtsbevoegdheid boven de andere, noch is de eene aan de andere onderworpen. Er is tusschen haar geene verhouding iuris rectorii, van bestuursrecht, als van vader en kind, of als van heer en ondergeschikte, maar iuris aequatorii, van gelijk recht, als van broeders of zusters of vrienden en bondgenooten. Zij zijn tegenover elkander vrij. Ofschoon van Godswege onder den plicht staande om met elkander gemeenschap, verband, aan te gaan, zijn zij toch ten aanzien van elkander vrij, om onderling zich aaneen te sluiten, of niet. De eene heeft geen recht, de andere tot die onderlinge confederatie te dwingen. Zij kunnen dus slechts door vrijwillige aaneenschluiting macht over elkander verkrijgen. Maar dan ook alleen maar voor zoover zij bij die vrijwillige overeenkomst macht over zich aan elkander geven. De kerkenorde is grondslag van die onderlinge macht over elkander, en zij stelt, nu afgezien van Gods Woord, dat alles moet bepalen, de grens aan die macht. Dat er eerst eenheid in belijdenis bij de kerken moet wezen, zullen zij in kerkverband zich bij elkander kunnen aansluiten, en dat voor zoover de geloofsbelijdenis grondslag van kerkverband is, spreekt vanzelf. Maar het gaat nu over de vraag, wat de kerken tegenover elkander mogen doen. En dat wordt in de kerkenorde omschreven.

Door die aaneenschluiting van plaatselijke of particuliere kerken in classicaal en synodaal verband, ontstaat niet eene kerk van wezenlijk denzelfden aard als de plaatselijke of particuliere kerken, eene kerk in eersten, eigenlijken, principiëlen zin, zoodat eene plaatselijke kerk. Nedum, zegt Voetius,

laat staan dat, verre zij het er van af, dat dat geschiedt zou. Er ontstaat slechts eene verbinding of confederatie van kerken. En wanneer men hier den naam van kerk gebruikt, is dat niet in eigenlijken zin. Slechts in zeker opzicht, bijkomstig, kan hier van kerk gesproken worden.

De vergaderingen van kerken in classicaal en synodale samenkomsten zijn dan ook geen kerkeradsvergaderingen, zooals die van de kerkeraden van plaatselijke of particuliere kerken. Hare leden komen ter classicaal en synodale vergadering niet vi muneris sui, krachtens hun ambt, zoodat de ambtsdragers ter kerkeradsvergadering, maar door afvaardiging, ter vertegenwoordiging hunner kerken. Zij hebben ter classisvergadering geene meerdere macht, dan zij van de hen afvaardigende kerken ontvangen, en die in de door de kerken onderling overeengekomen en vastgestelde kerkenorde is omschreven of aangegeven. Wat die kerken zelve niet bezitten, kunnen zij niet delegeren: dus geene heerschappij over elkander; en slechts die macht, welke zij bij die overeenkomst of kerkenorde over elkander ontvangen hebben. Die meerdere vergaderingen hebben geene rechtstreeksche, eigene macht, zegt Voetius, slechts eene afgeleide, ontleende, gedelegeerde, beperkte. Ter classicaal en synodale vergadering zijn de leden dus krachtens afvaardiging, met eene door die afvaardiging bepaalde en begrensde macht, anders dan de ambtsdragers ter kerkeradsvergadering. Want ter vergadering van den kerkeraad zijn en handelen de ambtsdragers krachtens hun ambt. Terecht schrijft daarom Prof. Dr H. Bouwman in zijn „Gereformeerd Kerkrecht“, deel II, blz. 64: „Dit gezag van den kerkeraad over de gemeente is geheel eigentsoortig en kan nimmer op de classes en de synoden worden overgedragen“. En op blz. 65: „Het gezag der meerdere vergaderingen over de mindere is dus van een andersoortig karakter“, n.l. dan dat van den kerkeraad over de gemeente. En daarom staat er in art. 36 K.O. niet: „t'Zelfde zeggen heeft de Kerkeraad over de Gemeente, t'welk de Classe heeft over den Kerkeraad, en de Particuliere Synode over de Classe, en de Generale Synode over de Particuliere“, doch zonder die eerste woorden: „t'Zelfde zeggen heeft de Classe over den Kerkeraad, t'welk de Particuliere Synode heeft over de Classe, en de Generale Synode over de Particuliere“. De bestrijding hiervan door Dr M. Bouwman in zijn „Voetius over het gezag der Synoden“, blz. 385 v.v., moet ook afstuiten op Voetius' leer van het wezen der meerdere kerkelijke vergaderingen, en zijn zeggen, dat noch predikant, noch ouderling, ter meerdere vergadering komt en handelt qua ambtsdrager.¹⁾

Tuchtmacht hebben de ambtsdragers over hunne gemeenten in haar geheel, en ook over hunne mede-ambtsdragers, krachtens hun ambt. Daarom is zelfs de minderheid van eenen kerkeraad verplicht, eventueel de afwijkende meerderheid te censureren. Maar van dien aard is de tuchtmacht der meerdere vergaderingen over de onderscheiden kerken en hare leden niet. De afgevaardigden zijn en handelen daar niet vi muneris sui, krachtens hun ambt van ouderling of dienaar des Woords, doch ex delegatione ac mandato Ecclesiae, krachtens delegatie en opdracht hunner kerken. En omdat die kerken van zichzelf geene macht, dus ook geene tuchtmacht, over elkander hebben, en deze slechts kunnen krijgen doordat, en derhalve voor zoover, de kerken die macht onderling aan elkander over zich bij overeenkomst, d.i. in de kerken-

We zijn er nog lang niet! (II.)

Steeds vermaanden we de Calvinisten in Nederland om toch rustig en zonder telkens opkomende vlagen van moedeloosheid voort te arbeiden aan de reuzentaak, waartoe ze zich hebben aangegord.

Met name op wetenschappelijk gebied. Hun kracht is op dit gebied nog zoo uiterst klein; het getal mannen, dat voor den arbeid bruikbaar is nog zoo droef gering, en de voorarbeid uit vroeger eeuwen zoo vaak onbeduidend en teleurstellend, dat het waarlijk niet te verwonderen is, zoo ze op wetenschappelijk gebied niet dan pijnlijke langzaam vorderen.

De gedachte, alsof men met een tooverslag het gebouw, waarvoor het bestek is uitgekeend, uit den grond kon doen verrijzen, moet dan ook als gevaarlijk en misleidend worden prijsgeslagen. Minstens twee, drie geslachten zullen hun kracht hebben in te spannen, om de beteekenis dezer beginselen voor de onderscheiden takken van wetenschap duidelijk in het licht te stellen. En indien het aan het thans levend geslacht gelukken mag, om de fondamente af te werken, en om enkele der muren boven den grond op te trekken, zal er voor ootmoedigen dank reeds stof te over zijn.

Dr A. KUYPER,
„De Heraut“, No. 942, 12 Jan. 1896.

orde, geven, hebben ook hare afgevaardigden, en dus de meerdere vergaderingen, die macht over andere kerken en hare leden slechts op grond daarvan, dat, en voor zoover als, dat door de kerken vastgesteld is in de kerkenorde.²⁾ De meerdere vergaderingen hebben geene eigene, primam, noch oorspronkelijke, radicale, macht van dwang, maar slechts eene ontleende en gedelegeerde, niet absolute, maar hypothetische, n.l. als hare besluiten niet strijden met Gods Woord.³⁾ We kunnen zien, hoe geheel onjuist Prof. Dr H. H. Kuyper hetgeen degenen die hij bestrijdt, leeren, weer voorstelt, wanneer hij schrijft: „Niet minder bedenkelijk is ook de tweede stelling, dat alle bevoegdheden en rechten op de Kerkenorde gegrond moeten wezen... Ook al was er geen kerkenorde, dan zou een predikant even bevoegd zijn om het Woord en de Sacramenten te bedienen, een ouderling om de gemeente te regeren...“, „De Heraut“ van 22 Mei j.l. Het eerste, wat Prof. Dr H. H. Kuyper hier zegt, is althans door mij nergens gezegd, het tweede nimmer ontkend. Integendeel. Maar het gaat er nu over, wat de kerken ten aanzien van elkander mogen of moeten doen.

Volgens de lijn der genoemde beginselen nu kan er dus geene sprake van zijn, dat meerdere vergaderingen kerkeradsleden of geheele kerkeraden metterdaad schorsen en afzetten, en zich in de plaats van kerkeraden dringen, om te doen wat des kerkerads is. Daartoe hebben zij het recht van Godswege niet. Zij mogen de kerkeraden en gemeenten helpen met raad en steun, doch deze niet overheerschen, de kerkeraden niet op zij schuiven, om zich in hunne plaats te stellen. En doen zij dat toch, dan matigen zij zich aan wat haar niet toekomt, vergrijpen zij zich aan de verordening des Heeren, Matth. 20: 25-26; Luc. 22 vs 25-26, schenden de kerkenorde, waarin de kerken zulk eene macht over zich aan elkander niet gegeven hebben, art. 85 K.O.

Voetius schrijft in dit opzicht, dat hij nooit goedgekeurd heeft, noch goedkeuren zal, bijzondere misbruiken van classes of classicaal en synodale deputaten, die in strijd zijn met art. 30 K.O. En dat hij met de kerk van Utrecht tegen de handelingen van eene synode in 1667 opgekomen is als niet overeenkomstig dat artikel, toen die synode uit zichzelf en op eigen initiatief niet alleen besloten had, aan de kerk van Utrecht eenen geleenden predikant van elders te bezorgen, maar ook met-

1) Quaest. An seniori gubernanti aequae, ac concionatori ius suffragii, tam in causis doctrinae, quam disciplinae competat? Att. Non quidem ex vi muneris sui in se spectati, ut senior qui senior, ibi comparat et synodum constituit... sed ex delegatione ac mandato Ecclesiae, quae tanquam ultimus actus specificat ac fundat istam potestatem synodalem et ius suffragii decisivi. Quod ex duobus colligitur. 1 Quia ipsi concionatores synodale ius non habent nisi ex delegatione tanquam proximo fundamento... Pol. Eccl. ed. Rutgers, p. 306/307.

2) De eene kerk „Nulla obsequio et directa potestate regimini aut jurisdictionis erga eam“ — eene niet met haar in kerkverband staande kerk — „uti potest, quia nullam habet; non magis quam servum alienum potest iudicare“, p. 288.

3) „Probl. An classes aut synodi habeant potestatem coactivam... Resp. Non habent primam et radicalem, sed mutuatam et delegatam; camque non absolutam sed hypotheticam, si scilicet observatio eorum, aut tolerantia non repugnet verbo Dei“, p. 294.